

[Hølge Larsen.]

brugseksport og mere end halvdelen af vor industrieksport, forenes, uden at vi er med. At vi i en sådan situation så vidt muligt må stræbe efter at få hele EFTA-området knyttet til fællesmarkedet og bevare det nordiske samarbejde i videst mulig udstrækning, er en given ting.

Når det bliver sagt, at det har kostet dansk landbrug dyrt at stå uden for fællesmarkedet, er det ikke rigtigt. Fællesmarkedets landbrugsordning er endnu ikke udformet; det er landenes subsidiepolitik, der har voldt landbrugseksporten vanskeligheder; og var det nu bare så vel, at fællesmarkedet ville gennemføre en fri handel med landbrugsvarer, ja, så kunne dansk landbrug med fuld tillid gå ind herfor, for dansk landbrug ville så afgjort kunne stå sig fint i en sådan konkurrence. Men desværre bliver det nok en ordning af en vis planøkonomisk karakter, hvor regulering af kornpriserne skal bestemme indkomstniveauet for landbruget. Det er ikke de bedste udsigter for det danske landbrug, som har skabt sin store produktion af forædlede produkter på en relativt lav kornpris, og det må understrege, at det engelske markeds tilslutning til fællesmarkedet må være en afgjort forudsætning for dansk tilslutning. Det kan næppe være virkelighedsnært at tro, at vi kan bevare det britiske marked i samme udstrækning, hvis vi er medlem af fællesmarkedet og England står udenfor. Jeg skal ikke nægte, at vi her kan komme i en tidsmæssig klemme for det tilfælde, at fællesmarkedets landbrugsordning udformes, inden vor og Englands stilling er afklaret. Det må da naturligvis være et mål for danske forhandlere, at vi sikrer os gennem aftaler, så vi ikke bliver ringere stillet end andre lande i fællesmarkedet, og vigtigt vil det også være, at vi sikrer os muligheder for at bevare og udvide vor eksport til tredjeland. Med den grad af selvforsyning, der allerede findes eller tilstræbes i fællesmarkedets landene, skal vi se i øjnene, at en væsentlig og måske en stigende del af landbrugseksporten skal afsættes på markeder uden for fællesmarkedsområdet.

Jeg tror i den forbindelse, at det ærede medlem hr. Erik Eriksens bemærkning om, at fællesmarkedet er fremtiden, er for op-

timistisk. Mulighederne for afsætning af landbrugsvarer inden for fællesmarkedslandene — inden for de seks — er ikke af det omfang, som man gerne ville tro.

For den danske industris vedkommende er problemerne nok andre. 20 pct. af vor industri skulle efter beregningerne komme i vanskeligheder. Jeg tillader mig at sætte et spørgsmålstegn herved, ikke for at bagatellisere vanskelighederne, men som en art kompliment, fordi vi tidligere har set, at industrien kunne omstille sig til skarpere konkurrenceformer uden at sætte så meget til, men det er en given ting, at vi her i det høje ting i vinterens løb må gøre, hvad vi kan for at sikre vort erhvervsliv de bedst mulige udgangspositioner ved en eventuel tiltrædelse af fællesmarkedet. Sagen var ikke løst med beslutningen af 4. august. Først nu kommer det egentlige arbejde, og vi bør gå til det i bevidsthed om, at vi træffer afgørelser af enestående historisk betydning. Det vil kun være sundt, om vi i enhver situation gør modprøve og overvejer, om det nu også er rigtigt. Betænkeligheder her er ikke ensbetydende med gustent overlæg, men nødvendig efterprøven af vore handlinger.

Den landbrugsordning, der gennemførtes i foråret, har i sommerens løb været genstand for en del kritik, der skyder langt over målet. Ordningens berettigelse lå først og fremmest i, at landbruget som følge af vanskelig høst i fjor, svigtende afsætningsmuligheder og for en dels vedkommende stigende omkostninger var ude i en likviditetskrise, som denne midlertidige hjælp har bidraget til at mindske. Det bør man erindre, og én ting til: landbruget er stadig det erhverv, der trods voksende industrialisering af samfundet hjembringer det største nettobeløb af valuta. Det er med andre ord landbruget, der i disse år sikrer en væsentlig del af grundlaget for den udbygning af byerhvervene, som sker, og som skal fortsætte i de kommende år. Det bør man ikke glemme i byerhvervene. Vi er, samfundsgrupper og erhverv, alle dybt afhængige af hinanden, og erkender man ikke denne gensidige afhængighed, begår man uret imod landbruget og svækker eksistensgrundlaget for os alle.

Jeg ser med glæde, at den højtærede landbrugsminister vil fremsætte forslag om